

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 »
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 »
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kódiratok visszaadásán
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Uj fordulat.

Az egy hónap óta tartó kormányváltság új forduló ponthoz érkezett. A resolúció visszautasításával megrekedt minden a kihallgatások után sem lehetett a kibontakozás felé lépéseket tenni. A múlt vasárnap váratlan segítség érkezett. Kossuth egy vezércikkben újabb formulát ajánlott, mely helyettesíthetné a Bécsben visszautasított resolúciót.

Bécsben elfogadták az új formulát, — ezt hozta hírül a multkor Skerlecz báró Khuen-Héderváry grófnak. Ez alapon nyomban meg is indult a kibontakozás, de annak váratlan akadálya támadt a Kossuth-párt határozatában, mely elutasította saját elnökének propositióját.

Ezért ment tegnap Bécsbe Khuen-Héderváry, hogy most már a Kossuth-párt támogatása nélkül tegyenek propositiót a kibontakozásra.

Mi az alapja és kiindulási pontja az új kibontakozási tervnek? — még nem került nyilvánosságra. De hogy nagyon komoly fordulathoz jutott a válság, kitűnik abból, hogy valamennyi miniszter Bécsbe utazott, hol ma a király elnöklete alatt koronatanács lesz.

E ténynek nyomában riasztó hírek keltek szárnyra. Beszélnek a házszabályok erőszakos kezeléséről, arról, hogy Návay helyébe Tisza kerül elnöknek, be-

szélnek a parlament telosztatásáról stb. stb., — de ez mind időelőtti kombináció. Tény csak az, hogy ma dől el a Bécsben tartandó koronatanács a válság megoldásának módja s ezzel együtt az országnak sorsa a közelebbi jövőre vonatkozólag.

A válság ez újabb fordulatáról tudósításunk a következő:

Héderváry kihallgatása.

Bécs, márc. 29.

(Saját tudósítónktól.) Héderváry mai kihallgatása nagyon komoly fordulatot hozott a válságra. Héderváry maga is igen meglepődött, mert azt hitte, hogy hosszabb kihallgatáson lesz a királynál, de fél óra múlva már ismét a magyar Házban volt.

Lukács, aki a magyar Házból időközben eltávozott, fél óra múlva visszatért s már akkor ott találta a miniszterelnököt. A magyar kormány körök nem titkolják, hogy a kormány tagjainak Bécsbe való hivatása a válság kedvezőtlen fordulatát jelenti.

Koronatanács Bécsben.

Bécs, márc. 29.

(Saját tud.) A magyarországi politikai helyzetben kedvezőtlen fordulat volt. Héderváry mai kihallgatása alig fél óra hosszat tartott s a miniszterelnök ez alkalommal javaslatait a király elé terjesztette. A kihallgatás eredménye

az lett, hogy Héderváry kabinetjének összes tagjait ma estére Bécsbe rendelte, ahol azonnal miniszteri tanácskozás lesz. A miniszteri tanácskozáson olyan határozatokat fognak hozni amelyek a válságra nézve döntő befolyásuk lesznek, amely határozatokat holnap a király elé terjesztik esetleges jóváhagyás véget.

Bécs, márc. 29.

A Neu Presse holnapi száma ezt írja: Héderváry javaslatot terjesztett a király elé, ezek alapján reméli, hogy a nemzeti munkapárt meg fog szabadulni a resolúció köteleseégeitől.

Holnap a király valószínűleg kifogja nevezni a Héderváry kabinetet. A kéziratban egy politikai fontossági dolog is lesz benne. A kabinet kizárólag a munkapártra fog támaszkodni és ha az obstrukció megújul, akkor a kormány felfogja oszlatni a képviselőházat.

A király üzenete.

Bécs, márc. 29.

(Saját tud.) Tizenkét óra után megjelent a magyar házban Skerlecz Iván báró miniszteri tanácsos és a király megbízásából átadott Hédervárynak egy fontos okiratot. Skerlecz egyenesen a király dolgozó szobájából jött. Holnap délelőtt a király elnökletével kormánytanács lesz, amelyen fontos tanácskozások fognak hozni.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vank István jubileuma.

Szép az a színészi pálya, ha az embert szárnyaira kapja a hírnév, ha rózsákkal borítja útját a dicsőség, ha csengő arannyal fizet a hála. Kellems a színészi pálya annak, aki mint kiváltságos kegyelje a sorsnak és a közönségnek kiskirályként s környezetének zsarnokaként éhheti pihenésben és elismerésben gazdag napjait. De nehéz kenyér a színészség annak, aki minden áldott nap délelőtt a próbatereben este a színpadon a karban vagy mint magán-szereplő folyton dolgozik, évente több százszor fellép, hol komoly, hol vig szerepben, egyszer mint drámai színész, máskor mint operett buffó, majd mint operaénekes, kevés fizetésért nagy és hátatlan munkát végez — szóval aki úgy futja meg a színészi pályát, mint Vank István.

Mindenki ambícióval telve, a legszebb jövőt álmodva maga elé, lép a színi pályára. Van akinek tehetsége van, van akinek nincs. A tehetségtelen hamar letörik, elpusztul, más pályára lép, vagy ha megmarad, akkor elégedetlen, keserű ember lesz belőle, amelyet sokat látunk a falusi társulatok elsőrendű erői közt. A te-

hetségesnek vagy van szerencséje, vagy nincs. Ha van, akkor azok közé emelkedik, akikről azelőtt mondtuk, hogy számukra szép a színi pálya, de ha nincs szerencséje, akkor úgy jár mint Vank István.

Vank határozott színész-talented és akár mint operett-buffónak, akár mint komoly énekesnek szép, eredményes pályát kellett volna befutnia. Tehetségét mindenki elismerte és becsülte, tudása, képessége mindenkinek imponált s ma, éppen úgy a karban énekel és segéd-színészkedik, mint ezelőtt huszonöt évvel. Nem volt szerencséje, nem tudott érvényesülni.

Mindig nagy társulatoknál működött, ahol háttérbe szorították azok, akikben kevesebb tehetség, de több élelmesség volt, ő pedig veleszületett szerénységével háttérbe húzódott és megelégedett azzal, hogy a legnehezebb munkakört példás szorgalommal és kiváló buzgalommal töltötte be.

Tizenöt éve vagyunk tanui az ő nagy munkájának. Majdnem mindennap a színpadon volt, mindtegy ezer különböző szerepet játszott és soha, de soha nem tapasztaltuk nála, hogy a szerepét nem tudta volna, minden szerepét kifogástalanul, sokszor kiváló művészettel játszotta. Legjobb volt az énekes szerepekben. Hatalmas, ritka erőteljes, tömör és tiszta

basszus hangja van, amelyen egyáltalában nem érezhető a negyedszázados fáradtságos működés nyoma. Hallása tökéletes, memóriája kitűnő. Minden énekes darabban, ha szóló szerepet nem kapott, ő volt a kar lelke. Mindenki hibázhatott, de Vank halálosan bizonyos volt a maga dolgában és számtalanszor egymaga mentette meg az együttest a felfordulástól. Operákban nélkülözhetlen volt, gyakran igen tekintélyes szerepeket (Fernandó, Zuniga) énekelte és soha hamis hangot nem adott ki, amivel kevés elsőrendű énekes dicsekedhetik.

Vank István a negyedszázados színészi működés után ma is erejének, tehetségének és derűs kedélyének teljességében van, hogy bizonyosra vesszük, hogy még egy negyedszázad múlva is a mi kedves Vank Istvánunk lesz, akiben fiaink épp úgy fognak gyönyörködni, mint mi és azok, akik előttünk éltek.

Adja Isten!

A jubileumi előadás előtt a színpadon szép ünnepély folyt le. Az egész társulat előtt Tóth Elek a távollévő igazgató nevében üdvözölte az ünnepeltet s átnyújtotta neki az igazgató értékes ajándékát. A társulat pompás ajándékát és babékoszoruját Leövey adta át szép beszéd kíséretében, míg a műszaki sze-

A Katholikus Kör közművelődési estéje.

Dr Bernolák Nándor és Szemler Ferenc előadása.

Tegnap este volt a Katholikus Körnek ebben a szezonban utolsó közművelődési estéje, amely fényes és méltó befejezése volt az idei közművelődési ciklusnak. Két kiváló vendéget üdvözölhettünk körünkben, dr Bernolák Nándor kassai jogakadémiai tanárt és Szemler Ferenc székelyudvarhelyi főgimnáziumi tanárt. Mindketten a katolikus világnézet farradhatatlan, lelkes, buzgó és tudós harcosai, akik a keresztény restauráció nagy munkájából már eddig is fényesen kivették részüket. Előadásuk páratlanul nagy hatást keltett s a jelen voltak mély figyelemmel hallgatták őket és szinte látszott az arcokon, hogy az igazságok melyeket hirdettek, visszhangra találtak és a lelkekbe vésődtek.

A kellemetlen esős idő dacára is nagyszámu, előkelő közönség töltötte meg a premonstrei főgimnázium hatalmas dísztermét. Elegéns női toalettek tették színessé a terem képét, amelyben most is ott volt az intelligens kath. társadalom színe-jeve. Ott láttuk Felser Antalt, dr Karácsonyi Jánost, dr Boszorky Alajos udv. tanácsost, Molnár Géza kuriai bírót, stb. stb.

Kevéssel fél hat után lépett az emelvényre dr Bernolák Nándor, aki *Világnézetek és a Társadalomtudomány* címmel tartott magas színvonalu, föltétlenül tudományos keretekben mozgó, s emellett érdekes és lebilincselő előadást. A keresztény világtelfogás talaján állva fölényes biztonsággal mutatta ki, hogy ott ahol a társadalomtudományi irányzatok eltértek a keresztény világnézet eszméitől, föltétlenül a komoly tudománynyal is megbizonyítható tévedések utvesztőjébe kerültek.

A társadalom tanulmányozása, bajainak orvoslása, különösen a múlt században és ami

mélyzet üdvözlését Ramminger István tolmácsolta. Vank István meghatóttan válaszolt az elhangzott szép beszédekre. A közönség köréből is rengeteg értékes ajándékot kapott.

A tiszteletére előadott Cigánybáró valóságos ünnepi előadásban került színre. Vank Zsupán szerepét játszotta óriási sikerrel. Mikor a színpadra lépett, percekig szólni sem tudott a tapsvihartól, azután is folyton ünnepelte a publikum, minden énekszámát megisméltették s minden felvonás után többször függöny elé hívták.

A kollegák is tanujelét adták szeretetüknek, régen nem láttunk olyan pompás Cigánybáró előadást, mint a tegnapi. A teljes énekes személyzetet kívül az apró szerepeket az elsőrendű drámai színészek adták, úgy, hogy egyszerre a színpadon voltak az ünnepelt kivül Károlyi, Zsigmondi, Angyal, Pogány, Horváth, Medgyaszayné, Tóth, Kabos, Medgyaszay, Miskey, Hunyady, Leövey, Sik, Turányi, (az utóbbi négyen mint cigányok) Ocskay, Pintér és Nádasi.

Azt hisszük, Vank Istvánnak felejthetetlen lesz a tegnapi nap, de a közönség is egy szeretetteljes, szép ünnepi este emlékeit fogja sokáig megőrizni.

Előadás után még vidám bankett volt a jubiláns tiszteletére, amelyen számos felkőszöntő hangzót élveztünk. A hangzók között Dr. Károlyi

századunkban kezdett mindjobban, mind erősebben kifejlődni és ma a modern társadalomtudomány kérdései a legfontosabb kérdések közé tartozik. Nekünk nem szabad elzárkózunk ezektől a kérdésektől, eszméktől, annál kevésbé, mert a kereszténység a társadalom bajainak orvoslását az erős, egészséges társadalom kifejlését mindég a legfőbb kötelességének tartotta. Ne higyük azt, hogy ez a modern tudomány ellenkezik a keresztény felfogással. Vaonak tévelyei, amiket el nem fogadhatunk de az egészet elvetnünk nem lehet. Két világnézet áll századokon keresztül egymással szemben, a materialista és a keresztény világnézet. A világnézetek és a társadalomtudomány között számos érintkező pont van, amiket figyelmen kívül nem hagyhatunk, mert éppen a társadalomtudomány az, ahol a világtelfogásnak különösen érvényesülnie kell, különben nem tudja keresztül vinni az egyénekből álló társadalom orvoslásának, fejlesztésének, kiművelésének és az emberiség kulturális előhaladásának munkáját.

A materialista világtelfogás alapján álló társadalomtudomány sok igazságot hozott felszínre, elvei sokban megegyeznek a mi világtelfogásunkkal, de vannak tévedéseik is és nem tudnak mindenre feleletet adni, mert egyoldalúak, nem látják az emberben a szellemet, a lelket, nem akarják megítélni az ember magasabb rendeltetését, amelyre a kereszténység mutat rá. Részletesen tárgyalja ezután az egyes pozitív irányokat, az evolúciót, Spenza, Marx tanait, kimutatva a tudomány szemüvegén keresztül, hogy mit kell elvetnünk belőle s mi az, amit el kell fogadnunk a krisztusi világnézet alapján, ha az igazi kultúra zászlóvivői akarunk lenni, már pedig azoknak kell lennünk.

Befejező szavaiban gyönyörűen aposztrofálta a keresztény világnézetet s az ennek alapján álló egy dűl helyes társadalomtudományi felfogást. Mi célunk a tökélyt minél magasabb fokra emelni az egyénben, a társadalomban. Emberhez méltó életet akarunk, a magasabb emberi érdekek kivívását. Ami világnézetünk nem enged elnyomni az egyént, de nem engedti jogtalanul, mások kárán felülkerekedni sem; ami morálunk tiszta, igaz, őszinte, amely nem enged sehoh, soha immoralitást. Ami világ felfogásunk átjárja, világító és éltető sugarával a társadalomtudomány mezejét, amely az emberhez legméltóbb, s tiszta; tökéletes, keresztény kultúra további kiépítésén munkálkodik.

Az előadást a közönség mindvégig élénk érdeklődéssel és fokozott figyelemmel hallgatta és lelkesen megtapsolta az előadót.

A program következő száma a művészeté volt. Halmos András Schubertnek Nyugtom te vagy és Vili-király (Erikönig) című darabjait énekelte. Gyönyörű, s emellett iskolázott tenorhangja mindkét énekben pompásan érvényesült. Annyi érzéssel és kifejező erővel énekelte, hogy valóban élvezet volt hallgatni. Zongorán Resch Mihály kísérte igazi, verbeli művészettel.

A közönség zajos tapsokban adott kifejezést tetszésének.

Ezután Szemler Ferenc tartott nagyhasú beszédet *A mi munkánk* címmel. Bátor elkesedéssel, őszinte szókimondással súlyos igazságokat mondott, s ez igazságnak, az igazságha véteit hűnek meggyőző ereje, amely kiert mind a szavából, minden mozdulatából, magával ragadta a hallgatóságot, amely nem

egyszer zajos helyesléssel szakította félbe a szónok szavait. A beszédében abból indult ki, hogy a radikálisok ki akarják venni a kezünkből az iskolát, mert akié az iskola, azé a jövő. A mi világnézetünk alapján álló tanítás és nevelés fontosságát és égető szükségét fejtegette különösen ma, amikor az ifjúságot az életnek annyi sok szennyes, testi és szellemi, erkölcsi pusztulást sejtő örvénye fenyegeti.

A beszédet, — melynek végével zajos tapsvihar zugott fel — a Tiszántulban közölni fogjuk.

A csatornázás engedélyezése.

Nagyvárad város csatornázási szakbizottsága tegnap délután a városházán ülést tartott Berde Ferenc főjegyző elnöke alatt, amelyen Papp Elemér, a kulturmérnöki hivatal főmérnöke, Kőszeghy József városi főmérnök, Korbély József, Niesner Aladár és Rosenberg Izso voltak jelen. A külváros körüli vizek elvezetése céljából készült csatorna felülvizsgálását rendelte el a tanács, amelylyel a városi mérnöki hivatal bizta meg a szakbizottságot.

Papp Elemér kir. főmérnök megjegyezte, hogy erre, a már elkészült csatornára nincs a városnak a földmivelésügyi minisztertől engedélye, amint hogy az egész csatornázásra nincs engedély.

Ezután Kőszeghy József városi főmérnök terjesztette elő a szennyvízelpről a Körösbe vezető csatornák viz leeresztésére szolgáló zsilip tervet.

Papp Elemér ellenkező nézetben van s így mint a bizottság tagja nem működhet. Nézet szerint semmi szennyvíznek nem szabad a Körösbe kerülni. Ilyen engedély nélkül való törvénytelen dologhoz nem járulhat.

Korbély József azt tartja főkérdésnek, hogy az összes szennyvizek megtisztításának. Ez áll a csatornák vizre is. A földmivelési miniszteriumban az utóbbi időben nagyon szigoruan veszik ezt a dolgot s képesek meglevő cukorgyárat beszuatetni a szennyviz leeresztése miatt. — De meglehet a kérdést oldani nyelőkutakkal, mivel ott kavicsos a talaj. Mig engedély nincs, nem lehet a szennyvíztisztítótelepet üzembé helyezni. Sürgősen irjanak fel az engedély megadása iránt a földmivelési miniszterhez. Soron kívül kell az ügyt elintézni.

Kőszeghy József föltétlenül szükségesnek tartja, hogy a csatornák viz a Körösbe eresztessék, mert másként elposványosodik az öntözésre kijelölt terület, s csak nád terem rajta. A káptalan is elállana így a szerződéstől.

Papp Elemér kir. főmérnök a tervet hátróztan rossznak tartja s mig arra a miniszter engedélyt nem ad, az építést nem szabad megkezdeni. De úgy hallja, a zsilip már kész is van. Így ő nem marad a bizottságban, mert olyan dolgot nem vehet tudomásul, amely törvénytelen, amelyről tudja, hogy nem lesz engedélyezve. A főmérnök szemébe mondja, hogy öntözést lehet lecsapolás nélkül is csinálni.

Kőszeghy József a város érdekét védi az utolsó fórumig; a káptalan sem ment volna más terv szerint bele a dologba.

Ezután a szakbizottság abban állapodott meg, az engedély kiadásáig a szakbizottság nem foglalkozik a tervvel. Papp Elemér külön véleményét szintén jegyzőkönyvébe veszik.

A villamosvasút társaság beton blockömböket kíván azon helyekre, ahol a csatorna a

sinek alatt megy át. A bizottság ezzel a kérdéssel nem foglalkozik, hanem intézkedik az ügyet a várossal.

Végül ismertette a főmérnök a csatornázási program második részletét, amely 1.838.789 korona költséget igényelne. A bizottság akkor tárgyalja a dolgot, ha pénzügyi szempontokból is elő lesz teljesen készíve.

*** Kétszer fillér.** A napokban tudvalevőleg életbe lépett a korona fillér kötelező használata. A törvény úgy intézkedik, hogy az elene vétők 200 koronáig büntetendők. A törvény rendelkezéseit nem nagyon szívesen fogadták a kereskedők, különösen azok, akik a vidéki vevőkörzés részére árusítanak. Vidéken pedig még mindig forint és krajcár számítás járja. Ezek a kereskedők kirakataikban az árukra rendszerint forint és krajcárt feltüntető táblákat tettek ki. Ezek a táblák igen alkalmasak a vevők csábítására. Most azonban, hogy a törvény életbe lépett, e táblák helyett újakat kellett volna kitenni. E helyett azonban egyes kereskedők azt tették, hogy az árak elé oda írták a kétszert. Így aztán a következőképpen néznek ki az árakat mutató táblák: 2-szer 98 fillér. A 98 fillér öles nyomtatás, csak úgy kiabál a kirakattól és előtte szerényen húzódik meg kézírással 2-szer és a fillér. Száz vevő közül 90 nem veszi észre a csalátlintást és beugrik. Tudomásunk szerint ez az eljárás az ipartörvény 53. szakaszába ütközik.

Uj irányok.

Pár év óta és pedig mindinkább fokozódó erővel olyan irányzatok feltűnését és erősülését vehetjük észre, amelyek ismeretlenek voltak a régebbi magyar közéletben. A régebbi viszonyok közt azokkal a tanításokkal szemben, amelyeket Jászi és Pikler gárdája hirdettek s amelyek a szociáldemokraták szótárában oly kiváló helyet foglalnak el, azon az állásponton voltunk, mint a régi római törvényhozás, mely az apagyilkosságot nem büntette, mert ez a bűn ismeretlen volt. Hajdan azt hittük, hogy a tudás és műveltség nem állhat ellentétben a társadalmi renddel. Az újabb idők kétes kiváltsága, hogy megismertett bennünket a gondolkodóknak előbb ismeretlen fajtájával, azokkal, akik tudásukat, társadalmi állásukat, tehetségeiket a társadalom nyugalma érdekében, az állam békéjéért, az egyének boldogulásának megromlására igyekeznek felhasználni.

Mindig voltak és bizonyára lesznek is olyanok, akik akár jogosan, akár jogosok nélkül ellentétbe juttatják a társadalmi renddel, de csak a legutóbbi fejlődés kiváltságai közé tartozik az, hogy szervezi a rendbontó elemeket és rendszert igyekszik kovácsolni olyan tanokból, amelyek eddig csak a tolvajok és örültek előtt állottak tiszteletben. Egy aránylag kicsiny csoport, mely lármával, hallatlan merészséggel és arcátlanossággal támadja meg legféltettebb kincsünket, a haladás és emelkedés nevében igyekszik kiirtani a naiv és tájékozatlan lelkekből azokat a tehetségeket, amelyek a haladás feltételei és az emelkedésnek biztosítékai.

Ezekkel szemben, kik magokat szabadgondolkodóknak, haladóknak, szociológusoknak és Isten tudja minek nevezik, társadalmunk sokáját tájékoztatlanul állt és meglepetve, szinte tehetetlenül nézte a gyujtogatók munkáját. Ezek

eleinte óvatosak is voltak, hiszen a Társadalmi Tudományos Társaság első elnöke Andrassy Gyula gróf volt, míg ma Pikler Gyula áll élén. Ugy jártunk, mint az Ancien Régime nemesei, akik járatosak voltak a kardforgatásban, de menthetetlenül elvesztették a játszmát a dörongokkal, kövekkel dolgozó sansculotteokkal szemben. Arra valóban nem voltunk elkészülve, hogy vallásunkat, hitvallásainkat, legbecsültebb törekvéseinket fogják támadni olyan egyének, akik a műveltséghez, vagyonhoz és tudáshoz e nemzet nagylelkűsége és az újabb fejlődés szerencsés eshetőségei folytán jutottak.

Miután azonban a támadások nem szűnnek, társadalmunk is szervezkedni kezd. És miután olyan teljesen hivatott egyén, mint a miylen Kovács Ernő volt országgyűlési képviselőnek Szabadkőműves emlékeim című füzeté, kétségtelenné tesz, hogy az izgatás főszéke a megromlott, eredeti hivatásuktól eltért szabadkőműves páholyokban van, csak természetes, ha a támadás ezek ellen indul és ezeknek tevékenységével foglalkozik a megriadt és védekezni kezdő közvélemény. Miklóssy a szabadkőműveségről saját jegyzőkönyveiből vett idézetekkel bizonyítja, hogy a hazafias irányú kiemelkedés törekvéseit sikerült elnyomni a lármás és merész hazátlanoknak. Az a füzet, mely kezünk között van s amelynek szerzője Burján Károly főgimnáziumi tanár, tágasabb térről szedi érveit és figyeléseit a radikálisok bevadolására. Műve, melynek címe A kereszténység és a magyarság veszedelme, nyugodt, komoly, de határozott hangon van írva.

Tudással és elszántsággal száll szembe azokkal a reakciós törekvésekkel, melyek bennünket arról a színvonalról, ahova több mint kétezer év legnemesebb törekvései révén eljutni sikerült, vissza avárnak süllyeszteni az állatok közé, a kik kiölik a lélekből a nyugalmat, megelégedést, a nehezen teremtett harmóniát. A bomlás, a széthúzás és elégedetlenség apostolai ezek, ép úgy, mint a német, angol és francia társai, a kiknek sikerült a legnagyobb gazdasági haladás közepette, melyről a történelem beszélni bír, milliók és milliókba az elkeseredést, a sorsukkal való elégtelenséget beleszűrni. A füzet irodalmi érdemein túl még nagyobb érdem az erkölcsi komolyság, a mellyel a darazsakkal és kígyókkal szembe száll. Rámutat arra, hogy a radikálisok célja elégtelenné tenni az embereket sorsukkal, akár van rá okuk, akár nincs, ily módon kockára tenni, vagy ha lehet megdönteni a társadalmi rendet és azután az általános zavar közepette, amint egy Jászi utam tanítja, égy pár ezernyi jól szervezett és mindenre hajlandó tábort segítséggel kézre kapni a hatalom eszközeit és édes gyümölcsöt. Csak természetes és logikus, hogy ezt a nagy munkát a lélek megmérgezésével kezdik el. Igyekeznek megromítani a saját, a szinpadot, kezükbe keríteni az ifjúságnak megfogékony és meg nem állapodott jellemét eltöltve őket el nem érhető, boldogságot nem adó, de egyéni hiúságot legyezgető törekvésekkel, megteremtini azokat az elemeket, amelyek a felforgatáshoz szükségesek. Szerzőnk szerint elvük az, amit Nietzsche-ére mondtak Semmi sem igaz, de minden meg van engedve. A részletekbe bele kell hatolnunk, hogy lássuk mily fokára jutottak az erkölcsi örültek a radikális kultúra apostolai. Vannak, akik a halottak iránt tartozó kegyeletet teszik cinikus gúny tárgyává (Hét), vannak olyanok, akik a szülők iránti szeretetteljes hálát embertelen, fajtalan lelki vonásnak tartják (Nyugat), akik az ifjúságnak a bordházakba bevezetését anyai kötelességek közé sorozzák (Uttörő), akik a hazugságot szent jognak mondják (Világ). Valóságos erkölcsi pestisfészek!

De menjünk tovább: Kunfi Zsigmond uram, ki ezidőszent a népjogok hőse s az általános, titkos választójog parlamenti híveivel együtt a nép szabadságáért fáradoz, a modern könyvtárban megjelent dolgozatában azt mondja, hogy a tekintély, az alázatosság, az igénytelenség, a törvények tisztelete mulófélben van s új lélek száll az emberiség nagy lombba testébe. A földre néző, hajlott dereku, alázatos ember ellen irtóhadjáratot kell viselni, hátlanná, téltétlenné kell tenni őt. Es dicsekzik vele, hogy a munka eredménynyel jár. Pompás látványnak jelenti ki, a mikor egy-egy füstös korcsmába összegyűjtött tömeg kellően előkészítve, a szónok izgató szavaira elszántan felel: Gyilkos! Kötelez a nyakukra! Nem tűrünk tovább! E szavak, szerinte, hírnökei a készülő új életnek.

A Pesti Napló múlt évi január 6-i számában Rádó Sámuel uram, a ki, ha nem tévedünk, azóta O felsége udvari tanácsosává lépett elő, gyönyörrel mutat rá, hogy a cselédhűség a művelődés haladásával együtt kivész. Ki fog veszni természetesen, ha ugyan az ő törekvések célt érnak, a gyermeki tisztelet is, mert a Nyugat tanítása szerint (1911. szeptember) szüleinknek hálás gyermekei sohasem leszünk, mert ez eljárás célszerűtlen, embertelen, sőt fajtalan dolog. Mi a céljaikat és eszközeiket illeti, arra nézve idézi szerzőnk a Világ múlt évi július 4-iki számából a következőket: Igazságért nem szabad mindig az igazsággal küzdeni. A legigazabb hősök azok, a kik a hazugságot is fegyvertárukba ikatják. S aztán később vigasztalólag teszi hozzá, hogy a vádlottnak is joga saját bőréért hazudni.

Nekik azonban még ez sem elég. A plutokráciának egyik sokat ígérő hajtása nemrég bárosított, tehát a feudális milieube kapcsolódó Deutsch-családnak reményteljes fia szükségét látja, hogy a Himnuszt, a Szózatot és Talpra magyar lerántsa és kijelentse, hogy érzéseit ki nem fejezik. Előre is gondoltuk báró ur!

Mehetnénk tovább, fetegethetnők bővebben azt az átkozott és sötét munkát, a melyekre ezek az emberek teljes elszántsággal, sőt hetykélkedve vállalkoztak. De ez is elég. Legyen szabad itt még mindössze arra utalni, hogy miként akarják felláztatni a parasztságot, miként tervezik a birtokososztály kifosztását.

A forradalmi gondolkodásra nevelt városi munkásságnak . . . forradalmosítani kell a parasztságot. . . Lapokat, füzeteket kell néhány évig ingyen, vagy névleges áron a mezőgazdasági népesség között terjesztetni. Az új járulékaib befizetését nem kell erőltetni. Csak ha néhány évi intenzív beszerzés és olvasztás után a mezei munkás elméje is felnyílt már, ha forradalmi gondolkodásra nevelődött, szóval, ha lelki szükségletté tettük nála a lap olvasását s a szervezethez való tartozást, akkor fogja önként fi etni a járulékot és akkor óriási gazdasági hatalmat is nyújt a pártnak.

Továbbá Varga János szerint . . . A kérdés politikai: mikép lehetne megdöntni az agrárfeudális uralmat. Itt még két, eddig nem említett tényezőzt kell figyelembe venni: a nemzetiségeket és a dinasztia. A nemzetiségi mozgalom a haladó osztálytagozódás és az Ausztriából átszövő agitáció folytán egyre erősödik; a magyarországi nemzetiségek szoros kapcsolatban allanak az osztrák nemzetiségekkel. A dinasztia is mindjobban a nemzetiségi autonómia felé közeledik. A fejlődő kapitalizmusnak minél nagyobb egységes vámtérületre lévén szüksége, nincs semmi kilátás arra, hogy Magyarország gazdasági önállóságát Ausztriától kivívassa. Ellenkezőleg: az osztrák népparlament mindig nagyobb be-

A legujabb

tavaszi czipő ujdonságok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687

Telefon 687.

folyást nyer Magyarország ügyeibe. Ilyen módon a magyar földbirtokosztály a nemzeti-ségi kérdés révén előbb-utóbb feltétlenül ellenkezésbe kerül Ausztriával és a dinasztival.

Csakis ekkor, az uralkodó, az osztrák parlament, a magyarországi nemzetiségek, a magyar burzsoázia és a szociáldemokrata párt ad hoc összefogása teremthet Magyarországon igazi demokráciát, döntheti meg az agrár-feudális uralmat.

Ezeket akartuk az idézett mű alapján olvasóink figyelmébe ajánlani. Ha a haza, család és vallás szemünkben ér valamit, akkor a radikálisok mihamar érezni fogják, hogy El magyar, áll Buda még!

Udvarhelyvármegye a hazafias választói jogért. Udvarhely vármegye tegnap a törvényhatóságokhoz átiratot küldött, melyben a választói jog ügyében kéri a vármegyét, hogy foglaljon állást és még mielőtt az új törvényjavaslat a Ház elé kerülne, a törvényhatóságok egyetemlegesen küldjék fel felirataikat: Udvarhelyvármegye a választói jognak demokratikus alapon való megoldását javasolja, ugyanakkor, hogy a magyarság supremációját építésben maradjon.

UJDONSÁGOK.

* **Felolvasás Szent László székesegyházáról.** A Magyar Mérnök- és Építészegylet nagyváradai osztálya ma, szombaton, március 30-án délután 5 órakor érdekes nyilvános felolvasó ülést tart a városháza dísztermében Gyalokay Jenő tüzérkapitány, a jeles régész tart felolvasást *Szent László székesegyházáról*.

* **Molnár Lajos temetése.** Tegnap délután impozáns módon nyilvánult meg a részvétel néhai Molnár Lajos volt gyógyszerész végtesztességételen. Százakra menő előkelő közönség jelent meg a temetésen. Hlatky Eadre főispán és Rimler Károly polgármesterrel a törvényhatósági bizottság és a városi tisztikar igen sok tagja, ügyvédek, orvosok nagy számmal voltak jelen a Szent László téri gyászházánál. Az ágév. egyház tagjai szintén testületileg vettek részt hosszú ideig volt főgondnokuk temetésén. Ugy a gyászházánál, mint a temetőben Materny Imre lelkész megható szép imát mondott. A díszes koporsót szebbnél-szebb koszorúk borították. Az elhunytat az újvárosi központi temetőben helyezték örök nyugalomra. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **A váradszentmártoni posta ügye.** Váradszentmárton község képviselőtestülete már évekkor elhatározta, hogy a községben levő késedelmes postai kézbesítés megszüntetése végett, postai ügynökség felállítását kéri. A kérelemhez csatlakoztak a körjegyzőséghez tartozó összes községek: Rontó, Hájó és Bettfia is. Az iratokat felterjesztették az alispán útján a postaigazgatósághoz, de ott aztán a megrekedt az ügy. Nem lehetett tehát felállítani a telefont sem, pedig arra az ottani prépostság és a káptalani uradalom is jelentkezett előfizettként. Innen származhattak azok a bajok, amelyek már a múltkor egy ízben szóvá tettünk. Váradszentmártonban már egy ízben volt posta-

ügynökség, de azt postahivatallá átalakítva át-helyezték a Félix-fürdőbe. Ebből keletkezett a bonyodalom, amely miatt késik a szentmártoni postaügynökség felállítását. Az igazgatósg. vezetője látta a Félix-fürdői posta forgalmát. — A községek most ismét mozgalmat indítottak az ügynökség felállításásáért. Felhozták a kérvényben azt is, hogy a Félix-fürdői posta forgalmát ez semmiben sem csökkentheti, mert a postahivatalnak nem a községek, hanem a fürdő adja a nagy ügykezelést. Az iratokat az alispán áttette a postaigazgatósághoz. Így már talán lesz postája Váradszentmártonnak és kapni fog telefont is.

* **Markovits Sámuel halálához.** Markovits Sámuel városi tb. főszámvevő váratlan halála az egész városban mély részvétet keltett. A temetés holnap, vasárnap délelőtt fél 10 órakor lesz, amelyen a városi tisztikar, az önkéntes tűzoltóegylet testületileg vesznek részt. A polgármester a temetésre vonatkozólag a következő felhívást adta ki.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának és tisztikarának t. tagjait felkérem, hogy váratlanul elhunyt bizottsági és fizetőrünk: Markovits Sámuel városi főszámvevő tb. főszámvevő folyó hó 31-én d. e. fél 10 órakor a Rákóczi-ut 7. sz. háztól végbemenendő végtesztességételen teljes számmal megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1912. március hó 28. Rimler Károly, polgármester.

* **Fejbeverték az öcsöse helyett.** Tegnap délután a biharmegyei kórház telefonon értesítette a rendőrséget, hogy egy súlyos sérültet szállítottak be a kórházba. Bodó László r. felügyelő nyomban megjelent a sérült Bagdi Károly biharnagybajomi földmives ágya mellett s őt kihallgatta. Bagdi a hozzá intézett kérdésekre eladta, hogy folyó hó 28-ikára viradó éjjel arra ébredt fel, hogy valaki lakásának kapuját erősen döngeti. Azonnal kiment a kapuba s azt kinyitotta, mire Szöllősi Benjaming és Szabó Lajos biharnagybajomi jakosok, őt ásóval többször fejbe vették. Ama kérdésre, hogy miért bántották nevezett napszamosok, sérült azt felelte, hogy bántalmazói testvér öcsösének régi haragosai, a legnagyobb valószínűség szerint az éj sötétjében öcsösével tévesztették össze. Bagdi Károly sérülése életveszélyes. A rendőrség az esetről jelentést tett a kir. ügyészségnek. A biharnagybajomi csendőrség a nyomozást folytatja.

* **Halalozás.** Özv. *Tapolcsányi* Károlyné szül. *Balogh* Amália, néhai *Tapolcsányi* Károly volt püspökségi uradalmi tiszt özvegye, élete 82. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma, szombaton délután 5 órakor lesz a Lukács György-utcai Lujza-otthonból.

* **Csavargó talmudista.** Tegnap óta a nagyváradai rendőrségnek különös, nem mindennapi vendége van. Egy facér talmudista. A talmud derék buvárat *Nagyszalontán* tartóztatta le a rendőrség, ahol napok óta csavargott munkanélkül és koldult. Miután azonban a csavargás és koldulás tilos, a bolyongó és kolduló talmudistát a rendőrség vette pártfogása alá. Kihallgatásakor azt adta elő, hogy *Hirsch* Ferencnek hívják 22 éves és hogy foglalkozás nélküli pincér. Később aztán megmondta a dolgot s azt vallotta, hogy talmudista, s a

putnoki bocher-nél tanult. Iratai pedig egészen mást mondának. Nevezetesen azt, hogy kolozsvári születésű és hogy 6 polgárit végzett. A nagyszalontai főszolgabírói hivatal az iratai alapján távirati megkeresést intézett a kolozsvári rendőrőlkapitányi hivatalhoz, amelyben értesíti, hogy egy *Hirsch* Ferenc nevű kolozsvári illetőségű talmudistát oda toloncolnak. A fiatal talmud tudóst ma reggel utnak is indították. Egy szalontai rendőr kísérte Nagyváradra. Délután a kolozsvári rendőrségtől az a válasz érkezett a főszolgabírói hivatalhoz hogy *Hirsch* nem kolozsvári illetőségű. Így jutott azután a nagyváradai rendőrség ahhoz a nagy szerencséhez, hogy vendégül láthatja a derék talmudistát addig, míg sikerül megállapítani illetőségi helyét. A nagyváradai rendőrség érdeklődni fog multja iránt, s valószínű, hogy valami turpisság is derül ki róla.

* **A mérnök tolvaja.** Miklósi Gábor kataszteri mérnök feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap este, Szigligeti utca 6. sz. alatt levő lakásának üveges folyosójáról ismeretlen tettes, világos s ürke színű tavaszi öltönyt ellopta. A rendőrség a nyomozást megindította.

* **Egy halott esküvője.** Nem mindennapi esetben döntött tegnap a belügyminiszter. Biharmegye *Tönkőd* községében történt, hogy *Holliák* Tandig nevű legény egy évvel ezelőtt feleségül vette *Tagadómedgyesen* *Morár* Annát. Az esküvő után mikor a házassági anyakönyvi kivonatot a házastársak kiváltották, akkor látta a férj, hogy ő nem *Morár* Annát vette feleségül, hanem *Morár* Máriát, aki pedig még 1902-ben meghalt. A férj és feleség rohantak az anyakönyvvezetőhöz, mert a házassági anyakönyvi kivonat szerint a férjnek egy halott volt a felesége, *Morár* Anna pedig nem törvényes felesége *Holliák*nak. A kétségbe esett házaspár sehoh sem kapott vigasztalást. Az anyakönyvvezető előterjesztést tett, hogy a házasságot semmisítsék meg, mert az egyik fél a házasság kötésekor már halott volt. Megindították az eljárást. Ekkor kiderült, hogy *Plestyán* Vazul görög katolikus lelkész tévedésből a *Morár* Anna keresztlevele helyett *Morár* Máriáét adta ki s ennek alapján kötötték meg a házasságot. Az ügy a miniszter elé került. A miniszter kijelentette, hogy a házasság érvényes, mert a házastársak szeretik egymást és jogosnak ismerik el a téves okmány alapján kötött házasságot.

* **Leszűlyedt burkolat.** Városunk belső területét folytonosan ássák turkálják. Az utcák, terek tele vannak gödrökkel, árkokkal és földhányásokkal. Mintha láthatatlan cyclopok dolgoznának a város alatt, vagy őskori óriási vakandokok turkálnának a föld gyomrában. Madár távlatból nézve a várost s annak felforgatott topográfiáját azt hihetné valaki, hogy tán kincseket keresnek itt az emberek, vagy valami régészeti egyelet akarja kiásatni a régi Nagyvárad alap falait és romjait. Pedig nem is rombolnak, hanem a látszat ellenére is építenek. A jövő nagy városának maradandó művét: a csatorna hálózatát fektették le utcáink alatt. Ezen munkálatok e len már több panasz hangzott el. Nem a csatornák műve ellen, hanem a felbontott járdák és

Ma este 7 órától kezdve nagy disznótor vacsora lesz
Szent János-utca 27 sz. a. Vendégeket szívesen látunk. Cigány zene.
a Patkó-féle vendéglőben. Nyitva egész éjjel. Kitűnő magyar konyha. Borok.

utak hanyag elizálására ellen, hangzik a kritika. Az óvintézkedéseket sok helyen elmulasztják, az utakat pedig csak hevenyében hozzák rendbe. Ilyen elsírt hanyag munkára szolgál bizonyítékul a Nagyváradi izr. Kórház mellett elhagyott Károly-utca botránys állapota. A csatorna fellett a lelkiismeretlen betömés folytán a kocsi-ut közepe az utca egész hosszában jó mélyen besüppedt, úgy, hogy akként néz ki, mintha felső kanál is készítették volna az utca részére. A kecsiforgalmat és a járókelők biztonságát nagyon veszélyezteti ez a körülmény, pláne este sötétben kockázatos arra járni, pedig itt a kórház folytán is sűrű a közlekedés. Ugy halljuk, hogy az utca lakói és a kórház vezetőség illetékes hely n tel fognak szólni ezen hanyag eljárás miatt. Elvégre is nem vagyunk Kecskeméten?

* Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csak a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

* Modern uri fodrászat, manicür, pedicür, villanyos »arcmassage« és olvasóterem. Nagy Sándor-u. 4. MARTON JOZSEF. Telefon sz. 775.

SELYEM TRIKÓ, GUMI TRIKÓ ÉS HALCSONTNÉLKÜLI FÜZŐ
eredeti párisi szabadalmazott gyártmány, csak

Rosenzweig Rózánál

kapható. Szalárdi-utca 9.

x Nincs itt a vadászat!! Megkezdődött a tilalmi időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal írta a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban kezeség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyváradi Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. löporáruda. Telefon 269. — Tanoncz felvétetik.

x **Árajánlat!** Biharmegye egyik legnagyobb csemege áruházából. Így tehát fölösleges már Triest, Fiume vagy Budapestről hozatni árukat, mert városunkban az ismert **Aszódi**-cégnél a következő cikkek állnak a nagyközönség rendelkezésére: Kávék csakis nemes fajokból egynegyed kiló 1 kor., Szardínia uzsonára 1 doboz 28 fill., Bihari pont 1 doboz 48 fill., Pisztráng eredeti 80 fill., Francia szardíniák, Ossee file göngyhering, mindenféle halconservék. **Aszódi** cég elég garancia arra hogy mindent jót és olcsót ad. Füzlet: **Kossuth-utca**. Fióküzlet: **Kert-utca**

Különleges felöltők, kosztümök, blouzek és gyermekruhák a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Rablólovag.

Vasárnap délután: Elvált asszony, este: A kis gróf.

Rablólovag. Ma este Biró Lajos nagyhatású színművét a Rablólovagot adják elő a Szigligeti színházban. A mai előadásnak különös érdekességet ad, hogy a Gózon Gyula szerepét, aki az édes anyja betegágyához elutazott, Ocskai Jenő játssza.

SPORT.

A holnapi football mérkőzés. Rendkívül mozgalmas délutánja lesz holnap, vasárnap a Rhédey-kerti labdarúgó pályának. A football sportjának kedvelői ugyancsak kivétel nélkül a játék élvezetéből, amennyiben három mérkőzésnek lehetnek a szemlélői. A játék délután clouja mindenesetre az aradi vendégcsapatnak a NAC. I. csapatával való mérkőzése lesz, amely tekintve az aradi testgyakorlók köze csapatának kitűnő formáját és a NAC. ismert ügyes és szívós játékát, rendkívül érdekesnek ígérkezik. Erre a mérkőzésre délután 4 órakor kerül a sor. Előzőleg fél 2 órai kezdettel a NAC. és NSC. ifjúsági csapatai játszanak az ifjúsági bajnokságért, majd fél 3 órai kezdettel a NAC. II. csapata mérkőzik a Törökvis csapatával.

IRODALOM.

A magyar gazdák szeméje. A magyar gazdaszövetség kitűnő folyóiratának szerkeszti **Bernát István**, harmadik füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: **A magyar mezőgazdaság bajai.** B. A magyarországi kivándorlás a XX. században. Szentiványi Ferenc. **Dessewffy Aurél** gróf. **Mezey Gyula** Európai Törökország mezőgazdasági viszonyai. **Szegh Dezső.** Az agrárpolitika alapfogalmai. **Dr Seyfried Károly.** **Mezőkeresztes nagyközség.** **Kovács József.** Különfélék: **Új irányok.** (melyet mai lapunkban közlünk) — **A magyar parlamenti választójog legújabb irodalma.** — **Közgazdaságunk 1911 bea.** — **Szindikálisták.** — **A plutokrácia lélektana.** — **Kanada mezőgazdasága.** Szerkesztőség: Budapest, IX. kerület, Üllői-ut 25 szám alatt. A pompásan szerkesztett előkelő nivóju, komoly tudományos tartalma s hazafias irányu folyóirat előfizetési ára egyéssz évre 12 korona.

EGYESÜLETEK.

A patronázs-egyesület közgyűlése. A Nagyváradi és Biharmegyei Patronázs-Egyesület t. tagjait az alapszabályok 14. §-a értelmében tisztelettel meghívom a Nagyváradi város székházának közgyűlési termében 1912. évi március hó 30 án, délután 6 órakor tartandó évi rendes közgyűlésre. Ha akkor negyven tag nem gyűlnék össze, ugyanazon a helyen április 10 én, délután 6 órakor tartjuk meg az érvényesen határozó közgyűlést.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: **Schmidt Amália.** — Fordította: **N. M.**
(Folytatás) 81

Biztos ülés, kitűnő ló és némi talajismeret kívántatott abhoz, hogy valaki ezen akadályoktól vissza ne ijedjen.

A két elsővel igen, de az utóbbi tulajdonnal végkép nem bírt a báró, mert ma járt először a sikon.

Ezenfelül hiányzott nála ama két nélkülözhetlen követelmény, melyek nélkül ily veszélyes lovaglásra nem lehet vállalkozni: hidegvér és a lélekjelenlét.

Belső bosszúsága forrongásba hozta vérért és gondolatai olyannyira távol voltak, hogy saját maga körül mindent csak mintegy álomban látott.

De épen ez a benső hev és a kárhozatos lélekjelenlét-hiány tették őt vakká és kördönyössé a veszély iránt s anélkül, hogy hallgatott volna a jóakaratu figyelmeztetésre, megereztett kantárszárakkal lovagolt le a halmról a sikságra.

Hajrá, hajrá, mint rohant sebesen az egész csapat!

A mocsárok, égerbokrok, a feneketlen futóhomok porzó felülete és ismét szilárd föld, aztán újra cserjék s végre a száraz, csörgő főveny, mindez jött és ment, oly sebesen, hogy alig érintették a lovak patkói, már ismét elmaradtak.

Bruchland még mindig a legelső sorban volt, csak két lovas volt oldala mellett s ezek egyike, O tiz, egy lóhosszal előbb.

Bruchland lova csakúgy reszketett az erőlködéstől és igyekezettől, hogy ect a kis előnyt is megszüntesse; de lovasa igen nehéz volt, a nemes állat hiába küzdött.

Most az első átvágás széléhez értek. Pillanatnyi megállás, hogy biztosan lehessen ugriani s Ostitz átrepült; aztán az idegen következett, egy fiatal, karcsu magyar, s egy pillanattal később Bruchland lihegő lova is tul volt a töltésen.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

A husvéti mellékletre szánt dolgozatokat sziveskedjenek t. munkatársaink e hó végéig beküldeni.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten

A gabonatorzsdén tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők zárata:

Aprilisi buza	— — — —	11.35
Októberi buza	— — — —	10.63
Aprilisi rozs	— — — —	9.80
Októberi rozs	— — — —	8.62
Aprilisi zab	— — — —	9.55
Októberi zab	— — — —	8.31
Májusi tengeri	— — — —	8.69
Juliusi tengeri	— — — —	8.66

Budapesti értéktőzsdé.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	856.25
Oszták hitelrészvény	— —	650.70
Jelzálogbank	— —	487.—

Leszámitoló és pénzváltó	—	546.50
Közuti vasút	—	783.50
Oszták államvasút részvény	—	730. —
Salgótarjáni köszén	—	721. —
Városi vasút	—	426. —

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Ungváry és Tokai

Bankbizományi birtok-
vásárlási, eladási és
erdő becslési irodája

RÁKÓCZI-UT 10. SZÁM.

Fecském hova szállsz!

stb. kuplékat, katoná és
cigányzene játsza az eredeti
„EUFON” tolcsérnélküli
beszélő gép,
mely 5 legújabb duplalemezzel csak 40 korona. **Wagner Hangszerkirály**-nál, Budapest, József-körút
15. szám. — Gyorsjavító műhely. — Használt leme-
zeket becsérel. Nagy fényképes árjegyzék ingyen.

Eladó szőlő.

Szép fekvésű, mintaszerűen
berendezett szőlő, kitűnő
csemege és borfajokkal
termő gyümölcsfakkal, két-
szobás épülettel, közel a
városhoz **ELADÓ.**
Kedvező fizetési feltételek.

Ertekezni lehet
Körös-utca 43. sz.

Bükkfa parkett

fedélcserép, mész, cement, gipsz, fedéllemez,
elszigetelőlemez, nád,

Budweissi kályhák

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1912 január 1-én megnyitotta

17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye f. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerűen száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatnak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

A Polgári takarékszövetkezet igazgatósága.

Tisztelettel értesitem a n. érd. hölgyközönséget, hogy külföldi tanulmányutról visszatérve, megszereztem a külföldi modelleket,

a legújabb divat szerint úgy kosztümök, mint francia munkát és javításokat olcsó árban készítünk.

Szives megkeresést kér

Kohn Simon

női-szabó

Teleki-utca 40. Incze-ház.

Szalonna, plombozott lóhere, luczerna, bükköny, len és kendermag, árpa, zab kitűnő minőségben kapható. Gabona és termények vásárlása.
Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. aruosztály.

Teleki-utca 3-ik szám, banképület.

Husvétii bárány.

Eladó a székelyhidi uradalomnál

160 darab

hízott húsvétii bárány, átlagos élő súlya kb. 15 kg.

Műjég!

NAGYVÁRAD VÁROS JÉGGYÁRA, ÖSSI-TÉREN.

Gyári telefonszám 651.

Üzletvezető telefonszám 1046.

Műjég!

A műjég megóvja az élelmi cik-
keinket a megromlástól és így
közegészségügyi szempontból is
minden háznál nélkülözhetetlen!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy április hó 1-én teljes üzemünket megkezdjük és házhoz szállítunk vízvezetési vízből előállított kristálytisza **műjeget**, egész vagy fél táblás tömbökben. A szállítás hyegenikus kocsikon történik.

Havi előfizetések napi egész táblára 9 korona, napi fél táblára 5 korona. Nagybani fogyasztóknak 2 táblától felfelé árkedvezményt nyújtunk.

A t. fogyasztókat gyors és pontos kiszolgálásról biztosítva, tömeges megrendelést kér kitűnő tisztelettel!

Székely Ferencz,
a városi jéggyár üzletvezetője.

Megrendelések eszközölhetők a gyártelep 651 és üzletvezető 1046. számú telefonján is!

Betegeknek soronkivüli szállítás a nap bármely szakában!!!

A műjég megóvja az élelmi cik-
keinket a megromlástól és így
közegészségügyi szempontból is
minden háznál nélkülözhetetlen!

Rendkívüli alkalom

valódi perzsa és Smyrna
szőnyegek kedvező be-
vásárlására kínálkozik

Leitner Márton

cégnél

Zöldfa-utca 5. szám,

ahol elragadó szépségű
perzsa ágyelők, futók és
átjárók, valamint valódi
perzsa és smyrna ebédlő
és szalonszőnyegek óriási
választékban

nagyon olcsón

kaphatók. — Dús vá-
lasztékot nyújtok bel-
és külföldi gyártmányu
nagyszőnyegekben, juta
gyapju és tapestry futók-
ban és fali szőnyegek-
ben, legolcsóbban előirt

szigoruan szabott árak

mellett. — Nagy raktár
női costüme és blouse-
kelmékben, zephirek,
battistok, delainek, kar-
tonok, valamint az ösz-
szes tavaszi ujdonsá-
gokban.

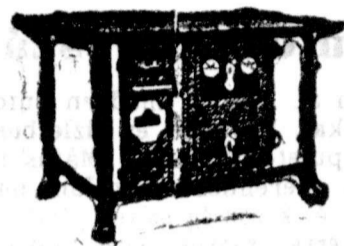
Telefonszám: 413.

Uradalmaik, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sarkadi és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 héten egyszer felhu-
zandó és 1 napban egyszer fel-
huzandó toronyóráit „szegecs”
és „szabadlengésű” járattal, réz
kerekekkel. — Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
VILLANYERŐ BERENDEZÉS.

SAJÁT HÁZ. ÁRJEGYZÉK KIVÁNATRA.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok ál-
landók 5%⁰-os kamatoztatásra, továbbá
folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb
feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb ka-
mat mellett gazdálkodók, kereskedők és
iparosok részére és foglalkozik minden-
nemű bankszerű beszedésekkel (incassó)
olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, termé-
nyekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös
törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó-
sit házakra és földbirtokokra.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/2. Ikerítől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság 1912 január 24-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 7500 drb új 200 koronás n. é. részvényt kibocsátása által két millió ötszáz ezer koronáról

négy millió koronára emeli fel.

Ezen új 7500 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak a következő feltételek mellett:

1. Az új kibocsátású részvények 250 koronában bocsátatnak ki, melyből 200 korona az alaptőkéhez, 50 korona a rendes tartalék-alaphoz csatoltatik.

2. Minden 5 régi részvény birtokosának 3 új részvény átvételére van joga. Tartozik azonban a 250 korona vételáron felül darabonként 3 koronát bélyeg- és kiállítás-díj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró határideje 1912. február 20. Az ezen határidőben elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok tartoznak:

1912 február 20 ig darabonként	53 koronát
1912 március 15-ig	100 „
1912 április 10-ig	100 „

valamint 1912. január 1-től a fizetés napjáig járó 6 százalékos kamatot az intézet pénztáránál készpénzben befizetni.

Az új részvények 1912 január 1-től kezdve az üzlet hasznában részesülnek.

Felkérjük ennél fogva mindazon t. részvényeseket, kik a kibocsátandó új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy részvényeiket a fent kitézett záró határidőig, vagyis 1912 február 20 ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatassák és a fizetendő összeg első részletét teljesítsék, mivel ezen határidő letelte után az elővételi jog nem gyakorolható.

Nagyvárad, 1912. január 24.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Igazgatósága.

VARJU FERENC

műbutor asztalos

DAMJANICS-UTCZA 30. SZ.

Készít minden néven nevezendő modern butorokat stb. — Elvállal javításokat jutányos árban.

Értesítés.

Van szerencsém az igen tisztelt megrendelőim és a nagybecsű közönség szives tudomására hozni, hogy a KOVÁCS és LUX cégből kiléptem s üzletemet ideiglenesen

Füzes-utca 14 szám

alá helyeztem át. Készítek modern butorokat, portalékat, kávéház és üzletberendezéseket, épület-munkákat. Május 1-től villanyerőre berendezve, külön butor osztály. A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve, vagyok teljes tisztelettel

Kovács Zsigmond, műasztalos.

Lakás: Körös-utca 9.
Telefon szám 10 87.
Műhely: Füzes-u. 14.

Legelő bérlet.

Dusafalva község határában **300 kat. hold legelő bérbeadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál, Nagyváradon.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Biharmegyei Takarékpénztár

Hirdetmény.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800,000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog ratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesednek a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912 január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912 február 29-én tol az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényeiket nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzése után azonnal visszaadotnak.

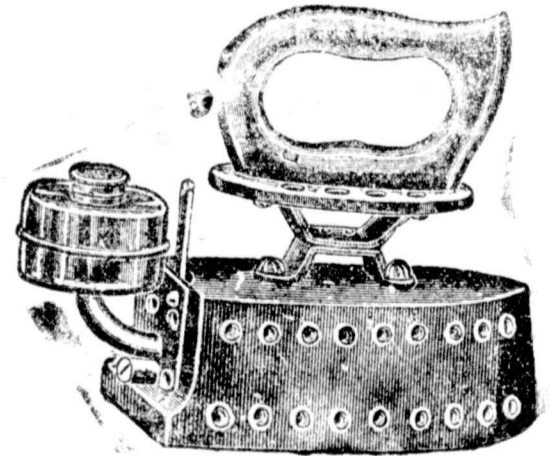
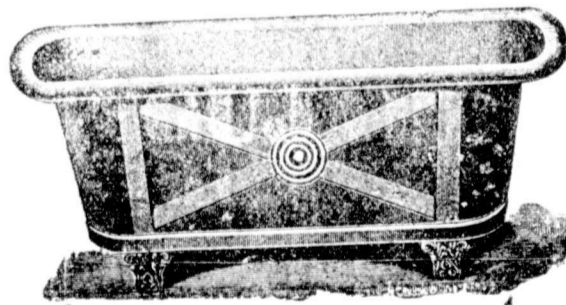
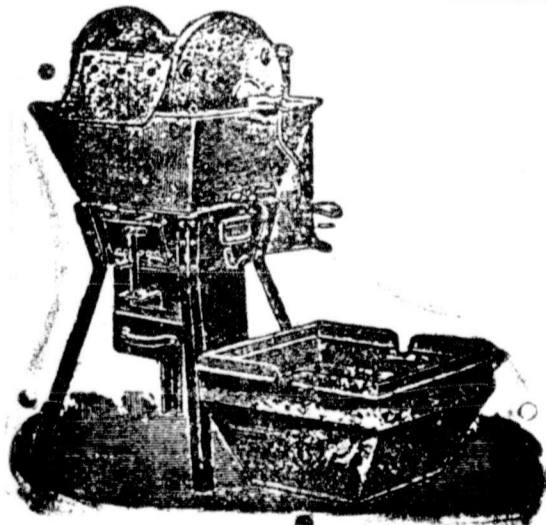
V. A befizetések következőképen teljesítendőek:
300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.
250 „ „ 1912 március 31-ig
250 „ „ 1912 április 30-ig
és minden részletfizetésnél az 1912 január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitézett határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelme, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitézett határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetések a kitézett határidő lejártá után 60 nap alatt sem történének meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névértéken felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

Fürdőkádakból

legnagyobb választék minden nagyságban.

Ruha mosó és mangorló gépek,
modern konyha berendezések kizárólag!

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

